

Investigating the relationship between motivation for progress and academic self-concept with academic engagement: the mediating role of learners' perfectionism

Maryam Sotoudeh Asl¹, Mohammad Ali Mohammadyfar^{2*}

¹Department of Educational psychology, Faculty of psychology, University of Semnan, Semnan, Iran

²Department of Educational psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran

*Corresponding author Mohammad Ali Mohammadyfar, Department of Educational psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran E-mail: alimohammadyfar@semnan.ac.ir

Article Info

Keywords: Motivation, Progress, Academic Self Concept, Perfectionism, Academic Conflict

Abstract

Introduction Due to the fact that academic engagement has a significant effect on the type and level of academic performance of students, it is necessary to investigate the variables affecting the amount of academic engagement. Therefore, the current research was conducted with the aim of explaining the causal relationship between motivation for progress and academic self-concept with the level of academic engagement and the mediating role of students' perfectionism.

Methods: The present study is descriptive of correlation type. The statistical population of the present study was all the students of the first year of secondary school in Semnan city in the academic year 1400-1401. Students were selected by random cluster sampling method. In order to measure the variables of the research, Hermans' progress motivation questionnaires (1977), Dr. Delaware's academic self-concept (2013), Rio's academic conflict (2013), identity perfectionism and Felt (1991) were used. The data of this research was analyzed using correlation test and path analysis with Smos24, SPSS23 software.

Results: According to the values of the indicators obtained, the motivation has a positive and significant direct ($\beta=0.47$) and indirect ($\beta=0.53$) effect on academic engagement ($p<0.01$), and academic self-concept has a direct ($\beta=0.44$) and indirect effect ($\beta=0.44$). direct ($\beta=0.58$) was positive and significant on academic involvement ($p<0.05$). In addition, perfectionism positively predicts students' academic engagement ($p<0.05$, $r = 0.14$).

Conclusion: according to the obtained results, it indicates that increasing and strengthening the level of self-concept and positive coma, as well as creating the motivation for progress in students can increase the academic engagement of students, and there is a positive relationship between the motivation for progress and academic engagement, also the results indicate the relationship There was a positive relationship between academic self-concept and academic engagement.

بررسی رابطه انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با درگیری تحصیلی: نقش میانجی کمال‌گرایی فراگیران

مریم ستوده‌اصل^۱، محمد علی محمدی‌فر^{۲*}

^۱ گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

^۲ گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

* نویسنده مسوول: محمد علی محمدی‌فر، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران
ایمیل: alimohammadyfar@semnan.ac.ir

چکیده

مقدمه: با توجه به این که درگیری تحصیلی تاثیر چشم گیری بر نوع و میزان عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد، بررسی متغیرهای موثر بر میزان درگیری تحصیلی ضرورت دارد. پژوهش حاضر با هدف تبیین رابطه علی بین انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با میزان درگیری تحصیلی و نقش میانجی کمال‌گرایی در دانش‌آموزان صورت گرفت.

روش‌ها: مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهرستان سمنان سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بودند. دانش‌آموزان با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. به منظور اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، از پرسشنامه‌های انگیزه پیشرفت هرمنس (۱۹۷۷)، خودپنداره تحصیلی دکتر دلاور (۱۳۷۳)، درگیری تحصیلی ریو (۲۰۱۳)، کمال‌گرایی هویت و فلت (۱۹۹۱) استفاده شد. داده‌های این پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی و تحلیل مسیر با نرم‌افزار SPSS23, Smos24 تحلیل شد.

یافته‌ها: با توجه به مقادیر شاخص‌های به دست‌آمده، انگیزه پیشرفت دارای اثر مستقیم ($\beta=0.47$) و غیر مستقیم ($\beta=0.53$) مثبت و معنادار بر درگیری تحصیلی است ($p<0.001$)، همچنین خودپنداره تحصیلی دارای اثر مستقیم ($\beta=0.44$) و غیر مستقیم ($\beta=0.58$) مثبت و معنادار بر درگیری تحصیلی بود ($p<0.05$). علاوه بر این، کمال‌گرایی به صورت مثبت میزان درگیری تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند ($p<0.05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج بدست آمده حاکی از آن می‌باشد که افزایش و تقویت میزان خودپنداره و کمال‌گرایی مثبت و همچنین ایجاد انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان می‌تواند درگیری تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهد و بین انگیزه پیشرفت و درگیری تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد، همچنین نتایج حاکی از رابطه مثبت بین خودپنداره تحصیلی و درگیری تحصیلی بود.

واژگان کلیدی: انگیزه پیشرفت، خودپنداره تحصیلی، کمال‌گرایی، درگیری تحصیلی

دانش آموزان هر جامعه به عنوان قشر کارآمد، روشن فکر و آینده سازان هر کشور، از مستعدترین و هوش مندترین اقشار جامعه می باشند، بنابراین توجه به ابعاد روان شناختی آن ها مانند انگیزه پیشرفت، احساسات، کمال گرایی مثبت و منفی آنان در جهت بهبود عملکرد تحصیلی و میزان درگیری و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان از اهمیت ویژه ای برخوردار است. از مهم ترین شاخص های نمایانگر کیفیت آموزش و پیشرفت تحصیلی (Achievement)، درگیری تحصیلی (Academic conflict) دانش آموزان است که اشاره به شرکت فعال دانش آموزان در تکالیف و فعالیت های درسی و پیروی از دستورات معلم در کلاس دارد و شاخصی است که اولین بار جهت درک و تبیین شکست و افت تحصیلی مطرح شد [۱]. یکی از مهم ترین شاخص های نشان دهنده کیفیت آموزش و پیشرفت تحصیلی در آموزش و پرورش، میزان درگیری تحصیلی دانش آموزان می باشد [۲]. امروزه ثابت شده است مشارکت کلاسی و درگیری تحصیلی از عوامل موثر در حضور منظم دانش آموزان در مدرسه، تمرکز بر یادگیری و وضعیت تحصیلی خوب می باشد [۳]. که متمرکز بر تعهد درونی و درگیری فعال فراگیران در دستیابی به یادگیری است [۴]. دانش آموزانی که با درگیر تحصیلی و تکالیف یادگیری بیشتری مواجه هستند، باعث پیشرفت علمی و بهبود افت تحصیلی آن ها می گردد [۵]. افرادی که درگیری تحصیلی بالاتری دارند دارای اعتماد به نفس بالاتر هم بوده و بر توانایی های خود جهت کسب موفقیت های بیشتر و غلبه بر شکست های تحصیلی تلاش می کنند [۶]. درگیری تحصیلی در برگیرنده ابعاد سه گانه مانند بعد رفتاری (رفتارهای قابل مشاهده تحصیلی همچون کوشش و پایداری در هنگام رویارویی با مساله در حین انجام تکالیف درسی و درخواست کمک از معلم یا همسالان با هدف یادگیری و درک مطالب درسی اشاره دارد)، شناختی (انواع فرایندهای پردازش که دانش آموزان برای یادگیری مورد استفاده قرار می دهند و متشکل از راهبردهای فراشناختی و شناختی است) و انگیزشی (اشاره به پاسخ های هیجانی و عاطفی دانش آموز در کلاس و مدرسه) است [۷]. عوامل زیادی همچون انگیزه پیشرفت (Achievement)، جهت گیری هدف (Motivation)، خودتنظیمی (Self-regulatory orientation)، خودتنظیمی (Self-regulatory orientation)،

خودپنداره تحصیلی (self-concept Academic)، خودکارآمدی (Efficacy)، کمال گرایی (perfectionism) مثبت و منفی، استرس (Stress)، اضطراب (anxiety) و... ممکن است بر درگیری تحصیلی دانش آموزان اثر بگذارند [۸]. نکته مهم و قابل توجه در ارتباط با درگیری تحصیلی، ارتباط آن با نتایج عدیده تربیتی مبنی بر اینکه درگیری دانش آموزان در مدرسه پیش بینی کننده بهتر موفقیت تحصیلی آن ها می باشد و پژوهش های صورت گرفته در این زمینه اثرات مثبت درگیری تحصیلی را بدون توجه به جنسیت، نژاد و وضعیت اقتصادی و اجتماعی گزارش داده اند [۲]. انگیزه پیشرفت موضوع مهمی است که در سال های اخیر توجه زیادی به آن شده است [۹]. تعداد کمی از مربیان می گویند که انگیزه دانش آموز بی اهمیت است [۱۰]. انگیزه سیستم پویایی است که بر یادگیری دانش آموزان تأثیر می گذارد. انگیزه پیشرفت، اصلی ترین انگیزه ای است که بر یادگیری آن ها تأثیرگذار است [۹]. انگیزه پیشرفت در دختران و پسران تمایل به برتر شدن، موفقیت و انجام بهتر تکالیف نسبت به دیگر افراد تعریف می شود [۱۱]. اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت هایی که موفقیت در آن ها به کوشش و توانایی شخصی وابسته می باشد [۱۲]. رابطه معلم شاگرد یکی از تاثیرگذارترین عوامل بر انگیزه و اهداف پیشرفت است [۱۳]. دانش آموزانی که انگیزه پیشرفت بالایی دارند از کسانی که انگیزه پیشرفت پایینی دارند به تحصیل دانشگاهی، دستیابی به نمره های بهتر، و فعالیت در برنامه های غیردرسی گرایش بیشتری دارند [۱۴]. شکل گیری انگیزه پیشرفت نقش مهمی در رشد آن ها دارد. انگیزه پیشرفت یک نیروی محرکه درونی برای افراد برای تعالی و موفقیت است. هر چه انگیزه پیشرفت بالاتر باشد، پیشرفت شغلی آن ها در آینده بیشتر است [۱۵]. هیجان های مثبت و میزان انگیزه پیشرفت رابطه مستقیم و مثبتی بر میزان درگیری تحصیلی دارد [۱۵]. نظریه انگیزه پیشرفت توسط مک کلند ارائه شد و معتقد است که انگیزه پیشرفت به نیروی خود محرکی اشاره دارد که توسط افراد برجسته در رقابت شکل می گیرد. این انگیزه برای افراد است که امیدوار باشند در فعالیت هایی که برای آن ها مهم و چالش برانگیز است شرکت کنند، به عملکرد عالی و نتایج خوب در فعالیت ها دست یابند و از دیگران پیشی بگیرند [۱۶].

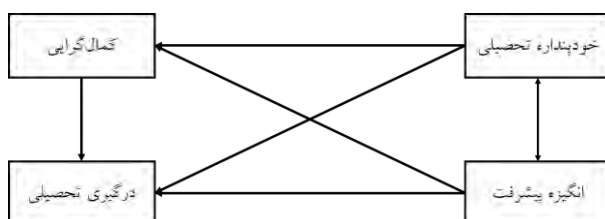
همچنین خودپنداره تحصیلی نقش مهمی در ارتقای آموزش دانش‌آموزان ایفا می‌کند [۱۷]. انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان در یک رابطه چرخه‌ای و متقابل است [۱۸]. نیاز دانش‌آموزان به موفقیت و انگیزه پیشرفت آن‌ها می‌تواند خودپنداره را تقویت می‌کند [۹]. تقریباً از دهه ۱۹۸۰ میلادی به بعد پژوهش‌های زیادی به تأثیر عوامل انگیزشی و هم‌چنین شناختی مانند خودپنداره تحصیلی بر موفقیت تحصیلی یادگیرندگان پرداخته‌اند و همگی بر این باورند که این عوامل نقش پررنگی در موفقیت تحصیلی افراد، فارغ از نژاد و جنسیت دارند [۱۹، ۲۰]. مهم‌ترین مشخصه‌ی خودپنداره‌ی تحصیلی حالتی است که خودپنداره‌ی فرد در نتیجه‌ی کنش‌های متقابل و تجارب با دیگران مشخص می‌کند و این واقعیت را تایید می‌کند که خودپنداره‌ی تحصیلی یادگرفتنی و قابل اکتساب در طی زمان است و بر اساس ویژگی‌های ثابت شخصیتی و جنسیتی نمی‌باشد [۲۱، ۲۲] و عوامل محیطی (محیط یادگیری) منبع مهم و موثر در شکل‌گیری خودپنداره و به خصوص خودپنداره تحصیلی می‌باشد [۲۳] و براساس شاخص تصور دانش‌آموزان از خود و رابطه‌ی آن با پیشرفت سایر دانش‌آموزان در کلاس می‌باشد [۲۴]. دانش‌آموزان موفق تحصیلی عموماً از ویژگی‌های خودپنداره تحصیلی مثبت، لنگیزه قوی و رفتارهای تحصیلی مطلوب برخوردار هستند [۲۵]. خودپنداره یک مفهوم کلی به معنای تصورهای افراد از توانایی‌ها در کنار قابلیت‌ها و محدودیت‌هایشان می‌باشد [۲۶]. خودپنداره تحصیلی به طور خاص با نتایج تحصیلی مرتبط می‌باشد [۱۷]. خودپنداره تحصیلی یک عامل محوری در نظر گرفته می‌شود که بر تعدادی از متغیرهای آموزشی مانند پیشرفت تحصیلی تأثیر می‌گذارد [۲۷] و به ادراک دانش‌آموز از شایستگی خود در رابطه با یادگیری اشاره دارد [۲۸]. همچنین خودپنداره و انگیزه تحصیلی بالا ممکن است برای افزایش عملکرد و عواطف پیشرفت دانش‌آموزان، به ویژه در شرایط نامطلوب مفید باشد [۲۹]. خودپنداره به اعتماد افراد در مورد استفاده از مهارت‌های خود برای تکمیل یک رفتار کاری خاص اشاره دارد [۳۰]. افراد با خودپنداره عمومی بالا معتقدند که توانایی بیشتری در انجام کارها دارند [۹]. افرادی که در انجام کارهای تحصیلی خود را مطمئن‌تر و توانمندتر می‌دانند در مقایسه با سایرین از خودپنداره

تحصیلی بالایی برخوردار هستند و چنین خودپنداره‌های منجر به رشد و پیشرفت تحصیلی فرد و عدم بروز هیجانات منفی فرد می‌شود [۳۱]. همچنین بسیاری از محققان، نقش کمال‌گرایی بر پیامدها و فرایندهای تحصیلی را با اهمیت می‌دانند. کمال‌گرایی اشاره بر نظم و مرتب بودن دارد و نقش اثرگذار را در رفتارهای سازگار و ناسازگار اشخاص ایفا می‌کند [۳۲]. این دو بُعد کمال‌گرایی شامل ناسازگارانه (معیارهای بسیار بالا برای عملکرد با انتقاد، خود‌ارزیابی‌های منفی و سرزنش خویش می‌باشد و در دلنش‌آموزان موجب افزایش فرسودگی می‌گردد) و کمال‌گرایی سازگارانه (افراد به امور سخت روی آورده و با هدف موفقیت و با تاکید بر معیارهای سطح بالای عملکردی واقعیت‌های بیرونی را درک و محدودیت‌ها را قبول می‌کنند [۳۲]. دانش‌آموزان کمال‌گرا فارغ از جنسیت، با تلاش فزاینده برای بی‌نقص بودن و تعیین کردن استانداردهای افراطی به طور مداوم برای خود، همراه با تمایل برای ارزیابی انتقادی بالا برای رفتارشان مشخص می‌شوند و به درست انجام دادن تکالیف اکتفا نمی‌کنند و عملکرد بهتر داشتن نسبت به دیگران به تنهایی برای آن‌ها قابل قبول نیست بلکه رضایت آن‌ها تنها زمانی حاصل می‌شود که بدون هیچ خطایی و به صورت کامل تکالیف خود را انجام دهند [۳۳]. کمال‌گرایی از راه درگیری تحصیلی با نشانه‌های افسردگی و سبک هویت در فراگیران دختر و پسر رابطه دارد و می‌توان کمال‌گرایی را در کیفیت رسیدن به اهداف تحصیلی، تفسیر نتایج تحصیلی و به طور کلی عملکرد تحصیلی، تأثیرگذار فرض کرد [۳۴، ۳۵]. لذا در این پژوهش، عملکرد تحصیلی سازهای متأثر از کمال‌گرایی فرض شده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند کمال‌گرایی با عملکرد و درگیری تحصیلی ارتباط دارد و کمال‌گرایی مثبت و منفی به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر تحصیل اثر دارد [۳۶، ۳۷]. پژوهش‌های کنروی و همکاران [۳۸] نشان داد که ترس از شکست در کمال‌گرایان با مشکل در پیشرفت و درگیری تحصیلی همراه می‌باشد. همچنین پژوهش کارنر هاتولیس [۳۹] نشان می‌دهد کمال‌گرایی با عملکرد تحصیلی و انگیزه پیشرفت رابطه منفی دارد. شیخی و همکاران [۳۶] به بررسی کمال‌گرایی، اضطراب، نظم‌جویی شناختی هیجان با درگیری تحصیلی دانشجویان پرداختند و نتایج نشان

داد کمال‌گرایی بالا همراه با افزایش درگیری تحصیلی می‌باشد.

با توجه به اینکه پژوهش جامعی در زمینه بررسی رابطه انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با درگیری تحصیلی با نقش میانجی کمال‌گرایی در دانش‌آموزان متوسطه اول صورت نگرفته است و کمال‌گرایی به عنوان یک متغیر

میانجی و موثر روی درگیری تحصیلی بررسی نشده است، پژوهش حاضر با هدف بررسی فرضیه‌های زیر در دانش‌آموزان انجام شد: (۱) انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مستقیم دارد. (۲) انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با اثرگذاری کمال‌گرایی با درگیری تحصیلی رابطه غیرمستقیم دارند.

روش‌ها

طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و بر اساس تحلیل مسیر می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره متوسطه اول سمنان در سال تحصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۱ با تعداد ۸۹۸ نفر بود. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی، از بین ۴۵ مدرسه دو مدرسه دخترانه و دو مدرسه پسرانه به طور تصادفی انتخاب شدند. با توجه به این که در روش‌شناسی تحلیل مسیر و معادلات ساختاری تعیین حجم نمونه بین ۵ الی ۱۵ مشاهده به‌ازای هر متغیر یا نشانگر اندازه‌گیری شده، تعیین می‌شود. اما تاکید همیشه بر این است که کف نمونه نباید از ۲۰۰ نفر کمتر باشد [۴۰]، با توجه به در نظر گرفتن افت ناشی از ریزش نمونه و هم چنین ملاک‌های ورود ۳۰۰ دانش‌آموز مورد بررسی قرار گرفتند. اطمینان دهی در مورد محرمانه ماندن اطلاعات و نظرات دانش‌آموزان و آماده ساختن شرکت‌کنندگان از لحاظ روانی برای شرکت در پژوهش از نکات اخلاقی رعایت شده‌ی این پژوهش می‌باشد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار ۲۴ AMOS ، ۲۲ SPSS و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های انگیزه پیشرفت تحصیلی، خودپنداره تحصیلی، درگیری تحصیلی و پرسشنامه کمال‌گرایی بود:

پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس (HAM)

پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس برای اندازه‌گیری انگیزه پیشرفت در ابعاد مختلف می‌باشد. هرمنس (۱۹۷۷) براساس دانش نظری و تجربی موجود درباره نیاز به پیشرفت و با توجه به پیشینه پژوهش‌های مربوط در این حیطه این پرسشنامه را ساخته و دارای ۲۹ گزاره می‌باشد و آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش کرد. در ایران، اکبری [۴۱] روایی و اعتبار آزمون انگیزه پیشرفت هرمنس را بر روی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول در شهرستان

گیلان بررسی نمود که ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس انگیزه پیشرفت ۰/۸۴ به دست آمد. ضریب پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۷۹ به دست آمد.

مقیاس خودپنداره تحصیلی

این مقیاس توسط علی دلاور (۱۳۷۳) تهیه و دارای ۴۰ ماده طیف لیکرت ۴ (کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) می‌باشد. این مقیاس میزان درک افراد از توانایی تحصیلی خود را بیان می‌کند. نمره کل این مقیاس از طریق جمع نمرات ۱ الی ۴ برای گزینه‌ها محاسبه می‌گردد و تعدادی از سؤالات معکوس نمره‌گذاری شده‌اند [۴۲]. در پژوهشی که روی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی انجام گردید، ضریب پایایی ۰/۷۸ گزارش شد [۴۳]. ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۸۴ گزارش شده است. رشیدی اعتبار خودپنداره تحصیلی دلاور را ۰/۴۹ بدست آورد. در پژوهش خجسته مهر و همکاران نیز ضریب پایایی با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد [۲۸]. همچنین، ضریب پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه درگیری تحصیلی ریو

پرسشنامه استاندارد درگیری تحصیلی توسط ریو (۲۰۱۳) طراحی و دارای ۱۷ گویه و ۴ مولفه (درگیری عاملی، درگیری رفتاری، درگیری شناختی و درگیری عاطفی) است. شیوه نمره‌گذاری این مقیاس بر طبق طیف لیکرت هفت درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می‌باشد. ۹ تا ۶ درگیری رفتاری، گویه‌های ۵ تا ۱ درگیری عاملی، ۵۲ تا ۵۹ درگیری شناختی و گویه‌های ۵۱ تا ۵۰ درگیری عاطفی را می‌سجد. ریو و تسنگ (۲۰۱۳) روایی پرسشنامه را با تحلیل عاملی تاییدی ارزیابی کردند [۴۴]. همچنین بررسی پایایی پرسشنامه بوسیله آلفای کرونباخ نشان دهنده

همسانی درونی پرسشنامه بوده و ضرایب آلفا برای مولفه های رفتاری ۰.۹۴، عاملی ۰.۸۲، شناختی ۰.۸۸ و عاطفی ۰.۷۸. به دست آمد که نشان دهنده همسانی درونی مطلوب می باشد. همچنین، ضریب پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمد.

مقیاس کمال گرایی هویت و فلت (MPS)

مقیاس چندبعدی کمال گرایی (۱۹۹۱) توسط هویت و فلت طراحی گردید و توسط بشارت در سال ۱۳۸۲ ترجمه گردید و ۳۰ گویه و ۴ مولفه (کمال گرایی خویشتن، کمال گرایی دیگرمدار، کمال گرایی جامعه مدار) را مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده است و طبق طیف لیکرت ۵ گزینه ای (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) نمره گذاری گردیده است [۴۵]. دامنه ضرایب آلفا برای مولفه دیگر مدار میان ۰/۷۴ و ۰/۸۹ گزارش شده است و ضریب آلفا برای مولفه های کمال گرایی خودمدار و جامعه مدار به ترتیب برابر با ۰/۸۰ و ۰/۷۲. به دست آمد که بیانگر همسانی درونی بالا می باشد [۴۶]. نتایج بررسی روایی حاکی از آن است که کلیه ماده های مقیاس کمال گرایی دارای بارهای عاملی قابل قبول بزرگتر از ۰/۳۰ می

باشد [۳۵]. همچنین اعتبار توسط بشارت (۱۳۸۲) برای زیر مقیاس کمال گرایی خویشتن ضریب آلفای کرونباخ ۰.۹۲، برای کمال گرایی دیگر مدار ۰.۸۷ و کمال گرایی جامعه مدار ۰.۸۴ گزارش شد [۴۵]. همچنین، ضریب پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد.

یافته ها

به منظور تجزیه و تحلیل آماری، ابتدا با استفاده از شاخص های آمار توصیفی داده های توصیفی و سپس به منظور آزمون فرضیه های پژوهش و بررسی چگونگی ارتباط بین متغیرهای موجود در مدل و میزان قدرت پیش بینی متغیرهای برونزاد (انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی) و متغیر واسطه ای (متغیر کمال گرایی) در پیش بینی متغیر درونزاد (درگیری تحصیلی) از روش تحلیل مسیر استفاده و برای انجام تحلیل های آماری از نرم افزارهای SPSS^{۲۳} و AMOS^{۲۴} استفاده شد.

در پژوهش حاضر ۳۰۰ نفر (۵۰ درصد دختر) و (۵۰ درصد) پسر شرکت داشتند که از این تعداد ۲۲ درصد کلاس هفتم، ۳۵ درصد کلاس هشتم و ۴۳ درصد کلاس نهم می باشند.

جدول ۱: نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره	سطح معنی داری
انگیزه پیشرفت	۰/۰۶۱	۰/۰۶
خودپنداره تحصیلی	۰/۰۵۷	۰/۰۸
درگیری تحصیلی	۰/۰۵۱	۰/۱
کمال گرایی	۰/۰۶۰	۰/۰۶

برای آزمون مدل، ابتدا نرمال بودن داده ها به وسیله آزمون کلموگروف - اسمیرنوف بررسی شد. نتایج این آزمون نشان داد که توزیع داده ها در متغیرهای انگیزه پیشرفت، خودپنداره تحصیلی، درگیری تحصیلی، کمال گرایی در سطح معناداری ($P > 0/05$) معنی دار نمی باشند، لذا توزیع متغیرها نرمال است.

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	انگیزه پیشرفت	خودپنداره تحصیلی	درگیری تحصیلی	کمال گرایی مثبت
انگیزه پیشرفت	۱			
خودپنداره تحصیلی	**۰/۲۵	۱		
درگیری تحصیلی	**۰/۲۵	**۰/۳۲	۱	
کمال گرایی	**۰/۲۲	**۰/۳۵	**۰/۱۴	۱

با توجه به جدول ۲، متغیر انگیزه پیشرفت با متغیرهای خودپنداره تحصیلی ($r = 0/25$ و $p < 0/01$)، درگیری تحصیلی ($r = 0/25$ و $p < 0/01$) و کمال گرایی ($r = 0/22$ و $p < 0/01$) دارای رابطه مثبت می باشد. علاوه بر این متغیر درگیری

تحصیلی با کمال‌گرایی ($r=0/14$ و $p<0/05$) رابطه مثبت دارد. همچنین خودپنداره تحصیلی با متغیرهای درگیری تحصیلی ($r=0/32$ و $p<0/01$) و کمال‌گرایی ($r=0/35$ و $p<0/01$) دارای رابطه مثبت هستند.

جدول ۳: شاخص‌های آماری برازش مدل

RMSEA	AGFI	GFI	CFI	NFI	χ^2/df
۰.۰۵	۰.۸۹	۰.۹۳	۰.۹۲	۰.۹۷	۲/۲۵

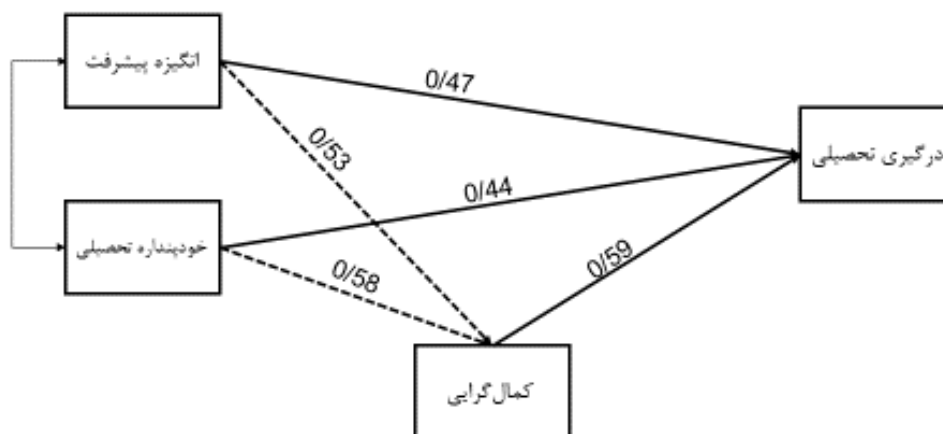
همچنین روابط فرضی بین متغیرها در یک مدل مسیر آزمون شد. در پژوهش حاضر، درگیری تحصیلی و کمال‌گرایی متغیرهای درونزاد، و انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی متغیرهای برونزاد مدل هستند. جدول ۳ نشان می‌دهد که مدل انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی بر اساس درگیری تحصیلی با میانجی‌گری کمال‌گرایی در جمعیت دانش‌آموزان از برازش نسبتاً کافی برخوردار می‌باشد.

جدول ۴: نتایج تحلیل فرضیه‌های تحقیق

میزان تاثیر	ضرایب بتا	سطح معنی‌داری
انگیزه پیشرفت بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان	.۴۷	۰/۰۰۱
خودپنداره تحصیلی بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان	.۴۴	۰/۰۰۱
کمال‌گرایی بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان	.۵۹	۰/۰۵
انگیزه پیشرفت بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با نقش میانجی‌گری کمال‌گرایی	.۵۳	۰/۰۵
خودپنداره تحصیلی بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با نقش میانجی‌گری کمال‌گرایی	.۵۸	۰/۰۵

روی افزایش درگیری تحصیلی دانش‌آموزان در جهت مثبت داشته باشد و با توجه به ضرایب بتا و تفاوت اثر مستقیم و غیر مستقیم، نشان دهنده این است که کمال‌گرایی تحصیلی میزان اثر انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی را بر میزان درگیری تحصیلی دانش‌آموزان در جهت مثبت افزایش داده است. پس از کسب اطمینان از رعایت پیش‌فرض‌های لازم، مدل نهایی و اصلاح شده پژوهش از جمله نرمالیت و حذف داده‌های پرت و بررسی ماتریس همبستگی متغیرها از روش تحلیل مسیر با AMOS^{۲۴} انجام شد در شکل ۲ نمودار مسیر و ضرایب حاصل از مدل برازش شده آورده شده است.

نتایج به دست آمده در جدول ۴ نشان می‌دهد که اثر مستقیم انگیزه پیشرفت و همچنین خودپنداره تحصیلی بر درگیری تحصیلی ($p<0.001$) تأیید می‌شود و جهت آن مثبت است و با افزایش میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی و با نمره بالا خودپنداره تحصیلی میزان درگیری تحصیلی که شامل مولفه‌های درگیری عاطفی، درگیری رفتاری، درگیری شناختی و درگیری عاطفی می‌باشد نیز بیشتر می‌شود و اثر مستقیم کمال‌گرایی ($p<0.05$) بر درگیری تحصیلی معنی‌دار می‌باشد بدین معنا که نمره بالا در کمال‌گرایی می‌تواند باعث درگیری تحصیلی بیشتر شود و به صورت غیر مستقیم و با میانجی‌گری کمال‌گرایی، انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی فرد نیز می‌توند تاثیر مثبتی ($p<0.05$)

بحث

این پژوهش با هدف بررسی تبیین رابطه علی بین انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی با درگیری تحصیلی و تاثیر کمال‌گرایی به عنوان متغیر میانجی صورت گرفت. داده‌های به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و بر اساس فرضیه‌های مطرح شده یافته‌های ارزشمندی حاصل شد. دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان کشور، ضمن تحصیل در مدارس باید همواره اشتیاق تحصیلی لازم را داشته باشند [۳۱]. پوتون و دلی (۲۰۱۴)، بیان داشتند دانش‌آموزان دارای اضطراب امتحان، ادراک از خویش ضعیف‌تری دارند که این امر منجر می‌گردد درگیری تحصیلی آنان بیشتر کاهش پیدا کند [۳۹]. همچنین درگیری تحصیلی بالا باعث می‌شود دانش‌آموزان زمان بیشتری برای انجام تکالیف خود اختصاص داده و تجارب مثبتی از اتمام تکالیف و ارائه آن به معلم داشته باشند به همین جهت انگیزه پیشرفت بیشتری را می‌توانند تجربه کنند. طبق شواهد کمال‌گرایی بر اساس مثبت یا منفی بودن با میزان سختی‌های روانی و اجتماعی در روابط بین فردی و موفقیت و بدکارکردی تحصیلی ارتباط زیادی دارد [۴۷]. نتایج پژوهش آکار و همکاران [۳۷] در رابطه بین کمال‌گرایی مثبت و منفی، خودناتوانی، خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی نشان داد کمال‌گرایی بر پیشرفت تحصیلی تأثیر چشمگیری دارد. شیخی و همکاران [۳۶] نیز به بررسی ارتباط کمال‌گرایی با درگیری تحصیلی دانشجویان پرداختند و نتایج حاکی از آن بود که مولفه‌های هدفمندی، نظم و سازماندهی، کوشش برای عالی بودن که ابعاد سازگارانه کمال‌گرایی می‌باشند با درگیری تحصیلی همبستگی مثبت دارند و مولفه نیاز به تایید که از ابعاد منفی کمال‌گرایی می‌باشد با درگیری تحصیلی دارای همبستگی معکوس و معنا دار است. با توجه به نتایج به دست آمده بین انگیزه پیشرفت و درگیری تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و اگر دانش‌آموزان انگیزه پیشرفت بالایی داشته باشند درگیری تحصیلی بیشتری خواهند داشت که این فرضیه با نتایج پژوهش نداف و همکاران [۱۴]، احمدی و همکاران [۴۸]، کیا و لیرونک [۹] هم راستا می‌باشد. همچنین نتایج حاکی از رابطه مثبت و معنادار بین خودپنداره تحصیلی و درگیری تحصیلی بود که نتایج با پژوهش‌های طالع پسند و همکاران [۴۹]، قدم‌پور و همکاران [۵۰]، اکلز [۵۱] هم‌جهت بود. همچنین بین کمال‌گرایی و درگیری تحصیلی رابطه وجود دارد و نتایج پژوهش هم‌راستا با نتایج پژوهش‌های

احمدی و همکاران [۴۸]، شیخی و همکاران [۳۶]، کارنر هاتولیس [۳۹]، خجسته مهر و همکاران [۲۸] همسو بود. البته پژوهش‌های کنروی و همکاران [۳۸] نیز نشان داد کمال‌گرایان با مشکل در پیشرفت و درگیری تحصیلی به دلیل ترس از شکست و عدم موفقیت همراه می‌باشند. در نتیجه کمال‌گرایی به عنوان متغیر میانجی بر درگیری تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر معنادار دارد و بسیاری از پژوهشگران نیز، نقش کمال‌گرایی را در حیطه تحصیلی مهم بیان داشته‌اند و رفتارهای کمال‌گرایانه دانش‌آموزان باعث تنظیم معیارهای بالای عملکردی در جهت دستیابی به اهداف تحصیلی و درگیری تحصیلی بیشتر نقش مهمی را دارد.

از مهم‌ترین محدودیت‌های انجام این پژوهش، اجرای آن بر روی دانش‌آموزان مدارس دوره اول متوسطه شهرستان سمنان بود که تعمیم نتایج به دانش‌آموزان سایر مقاطع و همچنین دانش‌آموزان شهرهای دیگر را با محدودیت مواجه می‌سازد، همچنین طرح از نوع همبستگی می‌باشد و روابط به‌دست‌آمده را روابط علی نمی‌باشند، همچنین ابزارهای اندازه‌گیری از نوع خودگزارشی است و دارای محدودیت‌های متعددی هستند. بدین جهت پیشنهاد می‌گردد پژوهشگران در مطالعات آتی، از طرح‌های طولی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده نمایند تا شواهدی از روابط علی استخراج شود. همچنین، پیشنهاد می‌گردد که از سایر روش‌های جمع‌آوری داده‌ها استفاده شود تا میزان خطا اندازه‌گیری کمتر شود.

با توجه به نتایج حاضر، پیشنهاد می‌شود در مدارس و برای دانش‌آموزان، کارگاه‌های آموزشی با محوریت انگیزش پیشرفت و فعالیت‌هایی جهت افزایش خودپنداره مثبت دانش‌آموزان انجام گردد و میزان دانش‌والدین و کادر مدرسه را در مورد تاثیر کمال‌گرایی مثبت و منفی و نقش انگیزه داشتن دانش‌آموزان در میزان درگیری آن‌ها در حیطه تحصیل افزایش داده شود. این امر از طریق بالابردن کیفیت برنامه‌های توسعه حرفه‌ای کادر آموزشی مدرسه مبنی بر توجه به خودپنداره و مسائل روان‌شناختی دانش‌آموزان امکان‌پذیر می‌باشد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که کمال‌گرایی نقش واسطه‌ای کاملی در رابطه ی بین

کنند. پژوهش حاضر دارای کد اخلاق به شماره IR.IAU.SEMNAN.REC.1403.076 می باشد.

تضاد منافع

هیچگونه تضاد منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری

محققان بر خود لازم می دانند از همکاری و مشارکت دانش آموزان در این پژوهش کمال تشکر و قدردانی را اعلام دارند.

متغیرهای انگیزه پیشرفت و خودپنداره تحصیلی ایفاء می کند و مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است.

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی لازم در این پژوهش شامل اصل محرمانه بودن اطلاعات شرکت کنندگان و جلب رضایت آگاهانه‌ی آن‌ها برای شرکت در پژوهش رعایت گردید و دانش آموزان اجازه داشتند، هر زمان از همکاری با ما اجتناب

منابع

1. Van Uden JM, Ritzen H, Pieters JM. Engaging students: The role of teacher beliefs and interpersonal teacher behavior in fostering student engagement in vocational education. *Teaching and teacher education*. 2014;37:21-32.
2. Akbarpour Zangalani MB, Zare H, Ekrami M, Maleki H. The Relationship between Educational Social Structures, Socio-Economic Status and Cultural Capital of Family with Academic Engagement and Academic Achievement of Traditional and Distance Education Students. *Educational Psychology*. 2016;12(40):69-104. [Persian]
3. Shekarchi R, Akbari PD, Ahmadian PD, Yarahmadi PD. The Mediating Role of Integrative Self-Knowledge in the Relationship between Family Emotional Atmosphere and Self-Control among High School students in Naqadeh. *Quarterly Journal of Family and Research*. 2021;17(4):27-42. [Persian]
4. Momeni K, Ghasemyani S, Mahmoodi M. Study on Frequency, Method of Academic Cheating and Causes among Student of Ilam University of Medical Sciences, 2015-2016. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2020;13(1):1-8. [Persian]
5. Deng Y, Cherian J, Khan NUN, Kumari K, Sial MS, Comite U, et al. Family and academic stress and their impact on students' depression level and academic performance. *Frontiers in psychiatry*. 2022;13:869337.
6. Singh LB, Kumar A, Srivastava S. Academic burnout and student engagement: a moderated mediation model of internal locus of control and loneliness. *Journal of International Education in Business*. 2021;14(2):219-39.
7. Farhadi H, Tabatabaei Zavareh G. Evaluate the effectiveness of theater therapy on self-control, adaptive social functioning and computer game addiction of game addicted students. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*. 2020;10(1):135-56. [Persian]
8. Wentzel K, Russell S, Baker S. Peer relationships and positive adjustment at school. *Handbook of positive psychology in schools*: Routledge; 2014. p. 260-77.
9. Li N, Yang Y, Zhao X, Li Y. The relationship between achievement motivation and college students' general self-efficacy: A moderated mediation model. *Frontiers in psychology*. 2023;13:1031912.
10. Anderman EM. Achievement motivation theory: Balancing precision and utility. *Contemporary Educational Psychology*. 2020;61:101864.
11. Fajčíková A, Urbancová H. Factors influencing students' motivation to seek higher education—A case study at a State University in the Czech Republic. *Sustainability*. 2019;11(17):4699.
12. Slavin RE. *Educational psychology: Theory and practice*: Pearson; 2018.
13. Naghsh Z. Teacher student relationship and help seeking: the mediating role of achievement goals and achievement motivation. *Journal of Psychology*. 2022;101(1):100.
14. Naddaf S, Sharifi T, Heidarie A, Asadzadeh N. The causal relationship between academic self-efficacy and motivation for progress with academic conflict and mediating role of self-esteem among primary school students in Ahwaz. *Scientific Journal of Social Psychology*. 2018;6(47):79-89. [Persian]
15. Li N, Yang Y, Zhao X, Li Y. The relationship between achievement motivation and college students' general self-efficacy: A moderated mediation model. *Front Psychol*. 2022;13:1031912.
16. McClelland DC. *The achieving society*. Princeton, NJ: D. Van Nostrand Company. Inc, 1961. 1961.
17. Wang L, Yu Z. Gender-moderated effects of academic self-concept on achievement, motivation, performance, and self-efficacy: A systematic review. *Frontiers in Psychology*. 2023;14:1136141.
18. Yan G. The relationship between social persuasion and high school students' self-efficacy in

mathematics—a mediated moderating model. *J Math Educ.* 2022;31:28-34.

19. Linnenbrink EA, Pintrich PR. Achievement goal theory and affect: An asymmetrical bidirectional model. *Educational psychologist.* 2002;37(2):69-78.

20. Seidsalehi M, Yonesi J. Explaining role of academic self-efficacy on academic performance and academic motivation based on social support, academic self-concept, and personality traits: structural equation modeling. *Research in School and Virtual Learning.* 2015;3(9):7-20.

21. Girli A, Öztürk H. Metacognitive Reading Strategies in Learning Disability: Relations between Usage Level, Academic Self-Efficacy and Self-Concept. *International Electronic Journal of Elementary Education.* 2017;10(1):93-102.

22. Fani H, KHalifeh M. An Investigation into the Relationship among Perception of Teacher's Behavior, Academic Self-concept and Academic. *Journal of New Approaches in Educational Administration.* 2010;1(1):37-64. [Persian]

23. Riffert F, Hagenauer G, Kriegseisen J, Strahl A. On the impact of learning cycle teaching on Austrian high school students' emotions, academic self-concept, engagement, and achievement. *Research in Science Education.* 2021;51(6):1481-99.

24. Helm F, Mueller-Kalthoff H, Nagy N, Möller J. Dimensional comparison theory: Perceived subject similarity impacts on students' self-concepts. *AERA Open.* 2016;2(2):2332858416650624.

25. Burger A, Naude L. In their own words—students' perceptions and experiences of academic success in higher education. *Educational Studies.* 2020;46(5):624-39.

26. Souri H, Hashemi Moghadam N, Omidian F. Investigating The Relationship between Implicit Curriculum with Academic Welfare: The Mediating Role of Academic Self-Concept. *Developing of Curriculum.* 2023;1(1):108-23. [Persian]

27. Wu H, Guo Y, Yang Y, Zhao L, Guo C. A meta-analysis of the longitudinal relationship between academic self-concept and academic achievement. *Educational Psychology Review.* 2021:1-30.

28. Khojasteh mehr r, abbaspour z, koraei a, kochaki r. the effect of a "succeeding in school" program on the academic performance, academic self-concept, attitude towards school, learning how to succeed in school and social adjustment of school students. *journal of school psychology.* 2012;1(1):27-45. [Persian]

29. Paechter M, Phan-Lesti H, Ertl B, Macher D, Malkoc S, Papousek I. Learning in adverse circumstances: impaired by learning with anxiety, maladaptive cognitions, and emotions, but supported by self-concept and motivation. *Frontiers in Psychology.* 2022;13:850578.

30. Bandura A. Human agency in social cognitive theory. *American psychologist.* 1989;44(9):1175.

31. Azizian Kohan N, Dehghani M, Momenifar F. The impact of academic self-concept on academic enthusiasm with mediator role of sports participation motivation among student. *Journal of School Psychology.* 2021;10(1):116-31. [Persian]

32. Cam Z, Deniz KZ, Kurnaz A. School burnout: Testing a structural equation model based on perceived social support, perfectionism and stress variables. *Education and Science.* 2014;39(173):310-25.

33. Zoghi L, Kaka M, Choobdari A. Study the relation between perfectionism with Test anxiety by mediating role of mindfulness in college students. *Educational Psychology.* 2019;15(51):195-210. [Persian]

34. Soliemanifar O, Rezaei Z, Rasuli AA, Rasuli M. The relationship between positive and negative perfectionism and depressive Symptoms: The Role of Academic Rumination. 2015.

35. Positive and Negative Perfectionism, and Academic Performance: Mediating Role of Identity Style and Identity Commitment. *Psychological Achievements.* 2017;24(2):117-36. [Persian]

36. sheykhi f, rajabpoor m, sheibani h. Relationship between Perfectionism and Anxiety and Emotional Cognitive Regulation with Students' Academic Engagement in Payame Noor University of Piranshahr. 2019. [Persian]

37. Akar H, Dogan YB, Üstüner M. The Relationships between Positive and Negative Perfectionisms, Self-Handicapping, Self-Efficacy and Academic Achievement. *European Journal of Contemporary Education.* 2018;7(1):7-20.

38. Conroy DE, Kaye MP, Fifer AM. Cognitive links between fear of failure and perfectionism. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy.* 2007;25:237-53.

39. Karner-Huțuleac A. Perfectionism and self-handicapping in adult education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences.* 2014;142:434-8.

40. Hooman HA. *Statistical Inference in Behavioral Research* 2021.

41. AKBARI B. Validity and Reliability of Hermen's Achievement Motivation Test on the Guilan's high school students. 2008. [Persian]

42. Sarmad Z, Bazargan A, Hejazi E. *Research methods in behavioral sciences.* Tehran: Agah Publication. 2004;1:132-7. [Persian]

43. Malekian MD, Vaez Mousavi M, Ghasemi A, Kashi A. How are Academic and Physical Self-Concept in Student Female Athlete and Non-Athlete? *Sport Psychology Studies.* 2021;10(35):51-80. [Persian]

44. Reeve J, Tseng C-M. Agency as a fourth aspect of students' engagement during learning

activities. Contemporary Educational Psychology. 2011;36(4):257-67.

45. Besharat MA. Development and Validation of the Tehran Multidimensional Perfectionism Scale. Psychological Research. 2008;10(1):49-54. [Persian]

46. Hashemi L, LATIFIAN M. STUDY OF RELATIONSHIPS BETWEEN GOAL ORIENTATION AND PERFECTIONISM IN PREUNIVERSITY STUDENTS. 2009. [Persian]

47. Rice KG, Richardson CM, Ray ME. Perfectionism in academic settings. Perfectionism, health, and well-being. 2016:245-64.

48. Ahmadi h, Jadidi H, khalaatbari j. Desogmng a Model of Academic Engagement Based on Academic Optimism and Achievement Motivation through Mediating of School Wellbeing and Academic Bouncy. Journal of Modern Psychological Researches. 2020;14(56):1-23. [Persian]

49. Ghodsi A, Talepasand S, rezai a, mohamadifar m. Antecedents of Academic Engagement: Testing a model based on Expectancy-value theory. Educational Psychology. 2019;15(51):231-57. [Persian]

50. Yousefvand M, Gadampour E, Sadeghi M, Gholamrezaei S. The Presenting causal predictive model of Academic Resilience based on the Internal Locus of Control (with an intermediate Academic Optimism): application of path analysis. Teaching and Learning Research. 2019;16(2):29-40.

51. Eccles JS. Families, Schools, and Developing Achievement-Related Motivations and Engagement. Handbook of socialization: Theory and research. New York, NY, US: The Guilford Press; 2007. p. 665-91.

